

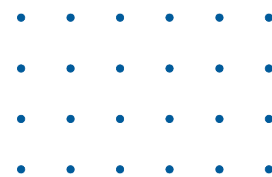
ІНФОРМАЦІЙНІ МАТЕРІАЛИ ДЛЯ НАУКОВЦІВ, ОСВІТЯН, ІННОВАТОРІВ

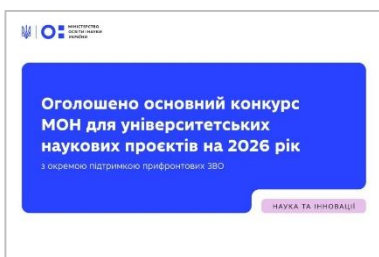
ЗМІСТ

1. Гранти, міжнародна підтримка	2
КОНКУРС ПРОЄКТІВ ФУНДАМЕНТАЛЬНИХ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПРИКЛАДНИХ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ	2
2. Документи міжнародних організацій	3
ОЕСР: РУШІЙНІ СИЛИ СКОРОЧЕННЯ ДЕРЖАВНОГО БОРГУ	3
ОЕСР: КЕРІВНІ ПРИНЦИПИ ЩОДО БОРОТЬБИ З МАНІПУЛЯЦІЯМИ У СФЕРІ ДЕРЖАВНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ	4
ОЕСР: ДЕРЖАВНІ ПІДПРИЄМСТВА І СТАЛИЙ РОЗВИТОК	5
ОЕСР: КОРОТКИЙ І НЕПРОСТИЙ ШЛЯХ ДО 2030 РОКУ	5
ОЕСР: СТВОРЮЄМО МОЖЛИВОСТІ	6
3. Корисні новини України та світу	7
ОНОВЛЕНО ПРАВИЛА РОБОТИ З ВІДКРИТИМИ ДАНИМИ	7
ПЕРСОНАЛЬНИЙ ТЬЮТОР ВІД ІШ	7
РЕФОРМИ ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ЗАГРОЖУЮТЬ УНІВЕРСИТЕТАМ	8
ЯК РОЗВИВАЛИСЯ ВІДКРИТІ ДАНІ В УКРАЇНІ	9
АНТИПЛАГІАТНИЙ СЕРВІС ITHENTICATE	9
ПОСІБНИК З ІНСТРУМЕНТІВ ГШІ	10
ПРО ДОСЛІДНИЦЬКІ ЦІННОСТІ	11
ФІНАНСУВАННЯ І КУЛЬТУРА ДОСЛІДЖЕНЬ: НОВІ ВИМОГИ ДО УНІВЕРСИТЕТІВ	12
ЧИ ЗДАТЕН ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ СТАТИ НАУКОВИМ РЕЦЕНЗЕНТОМ?	13
4. Наукові заходи	14
ІНДЕКСАЦІЯ ЗБІРНИКІВ КОНФЕРЕНЦІЙ У SCOPUS	14
СИСТЕМНИЙ ПІДХІД ДО ОНЛАЙН-ПРОГРАМ ЗДОБУТТЯ СТУПЕНЯ	14
ЯК ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ФОРМУЄ ЛЮДСЬКЕ ПІЗНАННЯ ТА ПЕДАГОГІКУ	15
ВЕБІНАРИ ВІД EURASHE У ВЕРЕСНІ–ЖОВТНІ 2025 РОКУ	15
ВАРТОВІ ІНФОРМАЦІЇ: ПІДГОТОВКА БІБЛІОТЕК ДО КІБЕРЗАГРОЗ	16
ГАРМОНІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ОСВІТИ УКРАЇНИ З ЄВРОПЕЙСЬКИМ ОСВІТНІМ ПРОСТОРОМ: ДОСЯГНЕННЯ, ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	16
ЗМІНИ У НАВЧАЛЬНІЙ ПРОГРАМІ ТА БІБЛІОТЕЧНА СТРАТЕГІЯ	17
ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА АВТОМАТИЗАЦІЯ – 2025	17
ГЕОІНТЕГРАЦІЯ: НАУКА, ТЕХНОЛОГІЇ ТА ДОВКІЛЛЯ	18
ВІКІПЕДІЯ ТА ВІКІПРОЄКТИ У ФОКУСІ ДОСЛІДЖЕНЬ	18

1. Гранти, міжнародна підтримка

КОНКУРС ПРОЄКТІВ ФУНДАМЕНТАЛЬНИХ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПРИКЛАДНИХ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

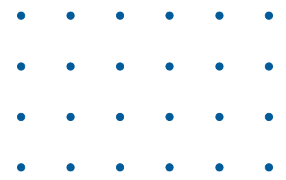

Міністерство освіти і науки України оголосило конкурс проєктів фундаментальних та прикладних наукових досліджень, виконавцями яких є працівники закладів вищої освіти та наукових установ, що належать до сфери управління МОН. Відповідний наказ від 24 вересня 2025 року № 1281 розміщено на офіційному вебсайті МОН. Конкурс проводиться відповідно до нового «Положення про проведення конкурсних відборів проєктів наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок та оцінювання результатів їх виконання», затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 30 червня 2025 року № 947 та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 31 липня 2025 року за № 1131/44537. Тематика конкурсу чітко регламентована напрямками інноваційної стратегії Глобальної інноваційної стратегії України WIN WIN 2030 і спрямована на зміцнення обороноздатності та технологічного суверенітету України. Передбачено, що 100 млн грн буде спрямовано на підтримку проєктів прифронтових та прикордонних закладів вищої освіти та наукових установ. Цьогоріч до 4,5 млн грн збільшена максимальна вартість проєкту (у т.ч. дозволено планувати капітальні видатки, матеріали, реактиви у обсязі до 25% сукупної вартості проєкту), є можливість долучення вчених НАН України до авторського колективу. Здійснена максимальна адаптація конкурсу до умов Рамкової програми ЄС «Horizon Europe». Визначення переможців відбуватиметься окремо за кожним тематичним напрямом. Початок виконання проєктів запланований на січень 2026 року. Заявку на участь у конкурсі можна подати до 27 жовтня 2025 року через Національну електронну науково-інформаційну систему URIS.

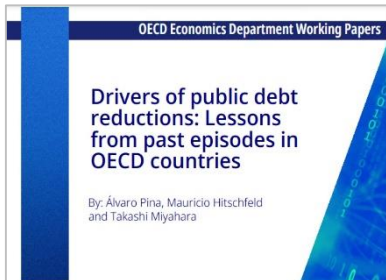
Детальніше: <https://qrpage.net/qr/pEyLJ>, <https://qrpage.net/qr/U8NjM>,
<https://nauka.gov.ua/information/fk2025/>

Фото: скріншот

2. Документи міжнародних організацій

ОЕСР: РУШІЙНІ СИЛИ СКОРОЧЕННЯ ДЕРЖАВНОГО БОРГУ

Організація економічного співробітництва та розвитку опублікувала робочий документ «Рушійні сили скорочення державного боргу: уроки країн ОЕСР» із серії «Робочі документи департаменту економіки ОЕСР». У ньому зазначається, що державні борги знаходяться на історично високому рівні та з урахуванням поточної політики, будуть продовжувати зростати. За відсутності будь-яких компенсаційних заходів з боку фіскальної політики, співвідношення державного боргу до ВВП у середньому по країнах G7 буде погіршуватись аж до 2040 року, що стане наслідком зростання витрат на обслуговування боргу, старіння населення, збільшення видатків на оборону, політики протидії змін клімату. У процесі вирішення цих проблем та прагненні зберегти стійкість боргу уряди можуть скористатися уроками минулого, коли країни досягли значного та стійкого зниження співвідношення боргу до ВВП. У документі аналізується 34 епізоди скорочення боргу, що мали місце у країнах ОЕСР з кінця 1970-х років. Аналіз проводився з урахуванням розподілу на три компоненти (циклічний, дискреційний та одноразовий), а також на детальний набір статей бюджету як з боку доходів, так і з боку видатків. Експерти наголошують, що сприятливий економічний цикл був основним чинником зниження співвідношення боргу до ВВП. Зусилля щодо фіскальної консолідації (переважно з боку видатків) стали доволі скромним внеском у скорочення боргу під час самих епізодів, але відбувалися у більших масштабах напередодні цих епізодів. Скорочення боргу і загальне обмеження витрат супроводжувалося сприятливими для зростання змінами у складі державних витрат на користь формування людського капіталу (загальне збільшення витрат на охорону здоров'я, стримування витрат на пенсії та субсидії). Щодо доходів, податки на прибуток підприємств зробили найбільший внесок у покращення первинних сальдо.

Детальніше: <https://qrpage.net/qr/L1rWc>, <https://qrpage.net/qr/IONzb>, <https://doi.org/10.1787/89a45c05-en>

Фото: скріншот

ОЕСР: КЕРІВНІ ПРИНЦИПИ ЩОДО БОРОТЬБИ З МАНІПУЛЯЦІЯМИ У СФЕРІ ДЕРЖАВНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

Організація економічного співробітництва та розвитку опублікувала звіт «Керівні принципи ОЕСР щодо боротьби з маніпуляціями у сфері державних закупівель» (оновлення 2025 року). У ньому зазначається, що відповідні рекомендації ОЕСР допомагають членам ОЕСР та усім зацікавленим сторонам запобігати змовам під час організації й проведення торгів у сфері державних закупівель. Рекомендації ОЕСР покликані зробити державні закупівлі більш конкурентоспроможними та посилити дотримання законодавства про конкуренцію. Документ визнає, що змови на торгах є «одним з найбільш грубих та небезпечних порушень конкурентного законодавства, яке завдає шкоди державному покупцю шляхом підвищення цін, зниження якості, встановлення обмежень на виробництво або квот, розподілу чи перерозподілу ринків, що робить товари та послуги недоступними або надмірно дорогими для державних покупців і шкодить кінцевим користувачам суспільних товарів та послуг, а також платникам податків». Необхідно вживати заходи для ускладнення встановлення та підтримки схем змови, а також підвищити обізнаність про ознаки, які можуть свідчити про змову, щоб виявляти та розслідувати підозрілу діяльність. Опубліковані керівні принципи містять детальні вказівки для державних органів (зокрема - антимонопольних структур та посадових осіб із закупівель) щодо запобігання та виявлення змов на торгах. Також вони будуть корисними і для приватних організацій, що здійснюють закупівлі. Документ охоплює такі основні моменти, як виявлення форм змови на торгах та ідентифікація ринкових структур, що сприяють змові; співпраця органів державної влади у боротьбі зі змовою на торгах; проконкурентний дизайн тендерів; тривожні сигнали, які можуть свідчити про змову; повідомлення про підозри у змові на торгах антимонопольному органу, а також пропонує опис належних практик. Ознайомлення зі звітом має підтримати державних службовців у запобіганні, виявленні та повідомленні про картельні змови у сфері державних закупівель.

Детальніше: <https://qrpage.net/qr/uYvzw>, <https://qrpage.net/qr/WbBJF>,
<https://doi.org/10.1787/cbe05a56-en>

Фото: скріншот

ОЕСР: ДЕРЖАВНІ ПІДПРИЄМСТВА І СТАЛИЙ РОЗВИТОК

Організація економічного співробітництва та розвитку опублікувала звіт «Державні підприємства і сталий розвиток: лідерство власним прикладом». У ньому зазначається, що державні підприємства є важливими гравцями у світовій економіці та ключовими для досягнення цілей сталого розвитку. У 2023 році вони становили 126 із 500 найбільших компаній світу за обсягом доходу та мали 12% світової ринкової капіталізації. Багато з цих підприємств працюють у стратегічних секторах, таких як енергетика, транспорт або важка промисловість і є вразливими до екологічних, соціальних та управлінських ризиків. Вони вимушені реагувати на зміну клімату та використовувати ресурси згідно регуляторних очікувань, за поганого управління вони можуть створювати навантаження на державні бюджети, погіршувати інфраструктуру та якість надання послуг, наражати державу на репутаційну шкоду. Разом із тим, вони мають унікальні можливості для просування сталого розвитку та відповідального ведення бізнесу. Вони мають всі можливості стати прикладом відповідальних практик, впровадження інновацій та сильного управління. Уряди, як їхні власники, а також самі державні підприємства повинні подавати приклад ефективного управління ризиками задля просування сталого розвитку, підтримання стійкості та створення довгострокової цінності. Для цього політика та практика повинні бути узгоджені з національними й міжнародними зобов'язаннями щодо сталого розвитку та забезпечувати їх належне виконання. Спираючись на міжнародний досвід та «Керівні принципи ОЕСР щодо корпоративного управління державними підприємствами», цей звіт пропонує практичні рекомендації щодо того, як державні підприємства та їхні власники можуть діяти у сфері сталого розвитку.

Детальніше: <https://qrpage.net/qr/ysBeC>, <https://qrpage.net/qr/8Stk4>,
<https://doi.org/10.1787/c99c7ef0-en>

Фото: скріншот

ОЕСР: КОРОТКИЙ І НЕПРОСТИЙ ШЛЯХ ДО 2030 РОКУ

Організація економічного співробітництва та розвитку опублікувала аналітичний документ «Короткий і звивистий шлях до 2030 року: вимірювання відстані до цілей Цілей сталого розвитку» із серії «Аналітика політики ОЕСР щодо добробуту, інклюзії та рівних можливостей». У ньому зазначається, що «Порядок денний сталого розвитку на період до 2030 року» являє собою набір цілей та завдань, спрямованих на перетворення нашого світу на більш сталий та «зелений». Програма сталого

розвитку до 2030 року включає амбітний набір із 17 цілей і 169 завдань, які від часу її прийняття через відповідний План дій ОЕСР щодо ЦСР, члени організації зобов'язалася виконувати. Залишилося не так багато часу і тому для виконання Програми у повному обсязі необхідне прийняття рішучих політичних заходів. Наразі країни ОЕСР в цілому досягли або близькі до досягнення чверті з проголошених завдань, якщо говорити про результати, які можна оцінити кількісно. Наразі країни ОЕСР доволі повільно просуваються до досягнення багатьох завдань ЦСР. Проблеми є у сфері інклюзивності, довірі населення до інститутів та подоланні зростаючого тиску на довкілля. В оприлюдненому документі обговорюються чинники повільного прогресу у досягненні багатьох цілей ЦСР та пропонуються поради щодо виправлення ситуації та наближення країн та ОЕСР в цілому до виконання взятих на себе зобов'язань щодо ЦСР.

Детальніше: <https://qrpage.net/qr/8FQrR>, <https://qrpage.net/qr/KyOHg>,
<https://doi.org/10.1787/3326f232-en>

Фото: скріншот

ОЕСР: СТВОРЮЄМО МОЖЛИВОСТІ

Організація економічного співробітництва та розвитку опублікувала огляд «Створюємо можливості: як забезпечити рівніші умови гри в країнах ОЕСР» із серії «Аналітика політики ОЕСР щодо добробуту, інклюзії та рівних можливостей». У ньому зазначається, що забезпечення справедливих шансів на успіх у житті є важливим джерелом економічного процвітання та соціальної згуртованості, фундаментальним принципом демократії. Звіт ОЕСР «Як подолати розрив у можливостях» містить нові емпіричні дані, які можуть стати основою публічних дебатів щодо розроблення ефективної політики інклюзивності. Він містить надійну базу даних для аналізу ситуації в 29-ти країнах ОЕСР та 3-х країнах, що приєднуються до організації та досліджує географічні диспропорції у доступі до економічних можливостей (освіта, зайнятість та основні послуги). Зокрема, у звіті показано, наскільки справедливо розподілені можливості в країнах ОЕСР; які обставини відіграють найбільшу роль у формуванні економічних результатів і для кого; якою є роль географічного місця та як економічні можливості формуються географічними відмінностями у доступі до освіти, працевлаштування, інфраструктури та основних послуг; як політика може сприяти створенню більш рівних умов гри.

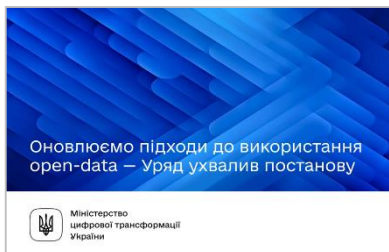
Детальніше: <https://qrpage.net/qr/uP8Qe>, <https://qrpage.net/qr/GB3Il>

Фото: скріншот

3. Корисні новини України та світу

ОНОВЛЕНО ПРАВИЛА РОБОТИ З ВІДКРИТИМИ ДАНИМИ

Уряд ухвалив оновлені правила роботи з відкритими даними з метою забезпечення максимальної доступності їх громадянам, бізнесу та громадським організаціям та підтримки використання даних, що становлять суспільну цінність, для цілей аналітики, створення різноманітних сервісів й забезпечення контролю за діяльністю влади. Відповідна постанова від 10 вересня 2025 р. № 1151 «Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 2015 р. № 835 і від 30 листопада 2016 р. № 867» розміщена на урядовому порталі. Запроваджені чіткі рекомендації стосовно завантаження інформації на Єдиний портал відкритих даних, що зменшить простір для зловживань з боку чиновників. Також здійснене оновлення єдиного переліку даних; запроваджені процедури щорічного оцінювання даних; спрощено знаходження потрібної користувачам інформації для проведення аналітики, створення цифрових сервісів, контролю за витратами бюджету. Прийняття урядової постанови сприятиме створенню прозорості та підзвітності держави, а також зменшить простір для зловживань.

Детальніше: <https://qrpage.net/qr/ELcUY>, <https://qrpage.net/qr/dOJiq>,
<https://qrpage.net/qr/4FbqZ>

Фото: Мінцифри

ПЕРСОНАЛЬНИЙ ТЬЮТОР ВІД ШІ

На сайті Times Higher Education опубліковано статтю Стива Хіла та Квинтуса Штирсторфера «Чи може штучний інтелект забезпечити персонального тьютора 24/7». У ній йдеться про те, що сучасна вища освіта у Великій Британії переживає складні часи: співвідношення студентів до викладачів зростає, задоволеність студентів падає, а їхні фінансові ресурси – все більше обмежені. Багато студентів змушені працювати неповний робочий день, що призводить до пропусків занять, тоді як викладачі страждають від надмірного навантаження, що спонукає їх залишати академічну сферу. У таких умовах традиційні методи викладання не завжди відповідають потребам студентів і суспільства. Генеративний штучний інтелект пропонує інноваційне рішення для подолання цих викликів. ШІ-тьютори, інтегровані в системи університетів, можуть надавати персоналізовану підтримку студентам у реальному часі, відповідаючи

на їхні запитання та пропонуючи власні для поглиблення знань. Такі інструменти, як Syntea, уже застосовуються в деяких закладах, наприклад, у Walbrook Institute London. Вони здатні обробляти базові питання, використовуючи матеріали курсу та доповнені дані з великих мовних моделей за умови належного контролю з боку викладачів для забезпечення точності. ШІ може значно полегшити рутинні завдання, такі як створення тестів та їх перевірка, відстеження прогресу студентів, адаптація рівня складності завдань до їхньої успішності. Це дозволяє викладачам зосередитися на ключових аспектах навчання, таких як розвиток критичного мислення й творчого підходу. Завдяки ШІ університети можуть відійти від орієнтації на "ідеального студента" та запропонувати гнучкіші освітні підходи, що враховують різноманітні потреби студентів, включно з тими, хто поєднує навчання з роботою чи іншими обов'язками. Використання ШІ-тьюторів не лише підвищує ефективність викладання, але надає персоналізовану підтримку кожному студенту. Хоча ШІ не вирішує всіх проблем і може створювати нові виклики, його розумне застосування у системі вищої освіти дозволяє оптимізувати ресурси університетів, роблячи освіту доступнішою та ефективнішою.

Детальніше: <https://qrpage.net/qr/ILMXG>

Фото: pixabay.com

РЕФОРМИ ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ЗАГРОЖУЮТЬ УНІВЕРСИТЕТАМ

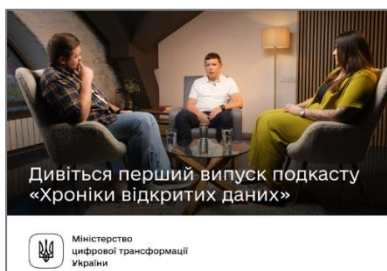
На сайті Times Higher Education опубліковано статтю Джульєтти Роуселл під назвою «Зміни в TEF можуть призвести до більшої кількості злиттів або закриття університетів». У ній обговорюється, як попередження про переглянуті правила Teaching Excellence Framework — Рамкової програми досконалості викладання (системи оцінювання, яка допомагає вимірювати ефективність освіти з точки зору студентів) — можуть негативно вплинути на університети. Під загрозою у першу чергу ЗВО, які активно працюють над розширенням т. зв «програм участі» - ініціативи доступної освіти для непривілейованих верств суспільства. Тоді як ця система не дозволить ефективно виявляти та усувати з ринку освіти недобросовісних гравців. Освітні аналітики попереджають, що запропоновані зміни до цієї TEF можуть ще більше ускладнити нинішнє доволі хитке фінансове становище університетів, спричинивши хвилю злиттів між установами або навіть повне закриття деяких з них. Наразі університети, які отримують «золотий» або «срібний» рейтинг згідно оновленої схеми оцінювання якості, зможуть претендувати на додаткове фінансування та проходитимуть перевірки рідше. Натомість установи з «бронзовим» рейтингом можуть зіткнутися з заборонаю на розширення набору студентів, аж доки не доведуть підвищення своєї якості. Деякі університети останнім часом активно набирали значно більше іноземних студентів, аби підтримати свій бюджет. Пол Ешвін, професор вищої освіти в Ланкастерському

університеті, зазначає, що нові обмеження можуть мати серйозні наслідки для університетів, чия стратегія полягає у збільшенні набору студентів. Це підтверджують дані про злиття університетів Кента та Грінвіча через фінансові труднощі. Значна кількість британських університетів перебуває у фінансово нестабільному періоді, у зоні турбулентності, і якщо дозволити стягувати вищу плату за навчання лише закладам із «золотим» чи «срібним» рейтингом, то це стане сигналом суспільству про недооцінку університетів із сильним акцентом на розширення участі, що суперечить принципам соціальної еволюції в освіті. Студенти очікують високоякісного навчання. Потрібно заохочувати заклади з нижчою якістю до покращень, щоб гарантувати гарне викладання та відповідальність університетів за невідповідність нормам, для чого мають бути задіяні справді ефективні механізми контролю.

Детальніше: <https://qrpage.net/qr/KefH9>

Фото: pixabay.com

ЯК РОЗВИВАЛИСЯ ВІДКРИТІ ДАНІ В УКРАЇНІ

На ютуб-каналі «Дія.Відкриті дані» став доступний широкому загалу підготовлений TextyOrgUa у партнерстві з Міністерством цифрової трансформації України перший випуск подкасту «Хроніки відкритих даних». У ньому йдеться про те, як українці щодня користуються відкритими даними при перевірці забудовників, відстеженні витрат бюджету або пошуку маршрутів громадського транспорту. Показано стан розвитку відкритих даних в Україні за останні 10 років. Наводяться й розглядаються наступні факти: Україна стала третьою країною в Європі за розвитком відкритих даних; найбільші виклики у сфері відкритих даних під час війни; перспективи відкритих даних та їхнє майбутнє.

Детальніше: <https://qrpage.net/qr/ijb7C>, <https://youtu.be/4R6qisNweQE>

Фото: Мінцифри

АНТИПЛАГІАТНИЙ СЕРВІС ITHENTICATE

iThenticate являє собою сервіс перевірки текстів на плагіат для корпоративного та академічного ринку, який належить компанії Turnitin. Він був запущений у 2004 році з метою підтримки академічної доброчесності, цілісності наукових досліджень та професійних публікацій. Його основна функція полягає у порівнянні рукописів із великою базою академічних і веб-джерел для виявлення збігів і підтвердження оригінальності текстів.

З класичного інструменту перевірки на плагіат iThenticate з часом розвинувся у багатофункціональне рішення, яке використовується у видавничій справі, наукових установах, урядових та комерційних організаціях. У відповідь на розвиток великих мовних моделей нещодавно сервіс було доповнено інструментами виявлення текстів, згенерованих штучним інтелектом, а також для захисту інтелектуальної власності та аналізу документів. Інтеграція iThenticate із системами відстеження рукописів (MTS), видавничими платформами та системами управління контентом (CMS) робить його одним із ключових інструментів для більшості академічних журналів. Його застосування допомагає забезпечувати академічну доброчесність і запобігати ненавмисному плагіату; підвищувати шанси на схвалення рукописів при публікації; підтримувати репутацію авторів і установ; своєчасно виявляти використання ШІ у процесі написання текстів. Звіт про схожість (Similarity Report) містить чіткі посилання на джерела, інструменти для інтерпретації результатів та аналізу показника схожості. База даних iThenticate охоплює сотні мільйонів наукових статей, книг, матеріалів конференцій, препринтів та енциклопедій, а також понад 85 тисяч журналів від провідних світових видавництв. Завдяки поєднанню масштабної джерельної бази, інтеграційних можливостей і сучасних технологій iThenticate став міжнародним стандартом для перевірки рукописів і дотримання академічної доброчесності.

Детальніше: <https://www.ithenticate.com/>, <https://www.turnitin.com/about/>
<https://www.turnitin.com/products/ithenticate/>

Фото: скріншот

ПОСІБНИК З ІНСТРУМЕНТІВ ГШІ

На сайті Times Higher Education опубліковано статтю Міріам Вун та На Йонг Ен «Посібник інсайдера про те, як студенти використовують інструменти генеративного ШІ». Автори говорять про результати вивчення практик використання ШІ, отримані під час спілкування зі студентами різних спеціальностей. Як правило, студенти залучають ШІ для створення конспектів, пояснення складних концепцій, генерації ідей та структурування завдань. Найбільш популярним є запит на кшталт «Поясни, ніби мені 12 років», який допомагає спростити складні теми. Є занепокоєння щодо формування надмірної залежності від технологій, що може перешкоджати глибокому навчанню. ГШІ відкриває нові можливості для освіти, але водночас створює виклики, зокрема - щодо дотримання академічної доброчесності й розвитку критичного мислення. Щоб ефективно інтегрувати ГШІ у навчання, автори пропонують викладачам переосмислити підходи до оцінювання, збільшити кількість завдань, що вимагають оригінального мислення та вирішення реальних

проблем. Наприклад, залучення студентів до проєктів, орієнтованих на реальну співпрацю з індустрією, можуть стимулювати креативність і практичне застосування знань. Університети можуть розробляти власні чат-боти на базі ГШІ, які надаватимуть студентам персоналізовану підтримку та допомагатимуть аналізувати їхні навчальні потреби. Викладачам також варто нагадувати про наслідки неетичного використання ШІ, щоб заохочувати відповідальне ставлення до технологій. Оскільки ГШІ стає невід’ємною частиною робочих процесів, розвиток ШІ-грамотності та адаптація педагогічних методів до нових викликів є ключовими завданнями для вищої освіти. А грамотне й коректне використання ГШІ може сприяти більш глибокому розумінню навчального матеріалу, розвитку критичного мислення та підготовці студентів до успішного професійного майбутнього.

Детальніше: <https://qrpage.net/qr/gsoav>

Фото: pixabay.com

ПРО ДОСЛІДНИЦЬКІ ЦІННОСТІ

На офіційному сайті Комітету Великобританії з доброчесності досліджень представлена актуальна інформація про те, як мають виглядати сучасні цінності усіх учасників дослідницької екосистеми –закладів вищої освіти, незалежних дослідницьких організацій, науково-дослідних інститутів, державних, приватних та громадських організацій, спонсорів досліджень.

Зокрема, дослідження буде визнане виконаним сумлінно, якщо воно проводиться у надійний, етичний та відповідальний спосіб. Доброчесність досліджень полягає у такій діяльності, яка призводить до отримання таких висновків, яким люди можуть довіряти, у яких вони можуть бути упевнені щодо застосованих етичних підходів та поваги до усіх учасників дослідження. Якщо дослідження сумлінне, то його результати можуть бути використані іншими дослідниками, практиками та представниками громадськості. Принципи дослідницької доброчесності сформульовані у відповідному Конкордаті. Йдеться про чесність, коректність/суворість, прозорість та відкриту комунікацію, турботу і повагу, підзвітність. Цілісність й доброчесність мають бути забезпечені на всіх етапах та у всіх важливих аспектах дослідження, у тому числі при формулюванні цілей, намірів та результатів дослідження, написанні звітів про методи та процедури дослідження, при зборі даних, використанні та визнанні внеску інших дослідників, наданні обґрунтованих інтерпретацій та заяв, заснованих на результатах досліджень. Забезпечення коректності означає насамперед відповідність дисциплінарним нормам та стандартам під час проведення досліджень та використання відповідних методів, протоколів, формулюванні інтерпретацій та підготовці висновків, публікації результатів.

Забезпечення прозорості та відкритої комунікації необхідно при декларуванні явних та потенційних конфліктів інтересів, здійсненні інформування про методи збору даних, проведенні аналізу та інтерпретації даних, забезпеченні широкої доступності результатів, включаючи публікацію або інше поширення негативних чи нульових результатів для визнання їхньої цінності як повноцінної частини дослідницького процесу. Забезпечення турботи та поваги відноситься до всіх суб'єктів – користувачів, бенефіціарів дослідження, у тому числі людей, тварин, навколишнього середовища та культурних об'єктів. Має бути також забезпечена належна відповідальність спонсорів, роботодавців та дослідників для спільного створення ними цілісного дослідницького середовища, в якому окремі особи та організації мають повноваження та можливість брати на себе відповідальність за дослідницький процес.

Детальніше: <https://ukcori.org/what-research-integrity-is/>, <https://ukcori.org/wp-content/uploads/2025/02/Updated-FINAL-the-concordat-to-support-research-integrity.pdf>

Фото: скріншот

ФІНАНСУВАННЯ І КУЛЬТУРА ДОСЛІДЖЕНЬ: НОВІ ВИМОГИ ДО УНІВЕРСИТЕТІВ

На сайті Times Higher Education опублікована стаття Джека Гроува «Університети Великої Британії, які не дотримуються стандартів наукової культури, можуть втратити фінансування». У ній автор розповідає про плани Research England (державної установи у складі Національного агентства з розвитку науки та інновацій Великої Британії), яка відповідає за фінансування й оцінювання досліджень, щодо перегляду підходів до оцінювання відповідності університетів вимогам культури дослідницької роботи. Згідно з новим планом роботи планується запровадити базові показники культури досліджень як умови доступу до фінансування. Це рішення приймається на тлі критики одного з компонентів оцінювання — розділу «люди, культура та навколишнє середовище» який мав зрости з 15 до 25 %. Керівники кількох університетів висловили занепокоєння, що ці зміни можуть підірвати довіру до системи оцінювання. Зокрема, ректор Університету Глазго запропонував трактувати дослідницьке середовище як регуляторне питання, отже університети повинні відповідати певним стандартам у цій сфері, якщо хочуть зберегти доступ до фінансування. За умови запровадження такого підходу деякі університети переорієнтують свою дослідницьку діяльність, зосередившись на темах із більш високим пріоритетом, або навіть будуть змушені припинити дослідження у певних галузях. Пауза у роботі над REF на 2029 рік дозволить оцінити ситуацію, обдумати варіанти змін і більш точно налагодити систему оцінювання на динамічну, конкурентоздатну науково-дослідну систему.

Детальніше: <https://qrpage.net/qr/w1xrX>

Фото: pixabay.com

ЧИ ЗДАТЕН ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ СТАТИ НАУКОВИМ РЕЦЕНЗЕНТОМ?

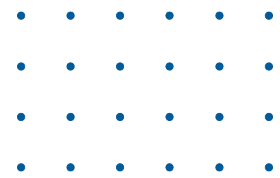

На сайті Times Higher Education опубліковано статтю Шелдона Г. Джейкобсона «Рецензування за допомогою ШІ має пройти належну перевірку». У ній автор порушує питання використання інструментів штучного інтелекту для рецензування наукових праць і наголошує, що перед тим, як запроваджувати відповідні практики, потрібно ретельно перевірити надійність і здатність ШІ адекватно виконувати ці завдання. Автор звертає увагу, що нині існують десятки тисяч наукових журналів, і процес оцінювання рукописів вимагає величезних витрат ресурсів часу та зусиль фахівців. Якщо кожную статтю мають рецензувати кілька незалежних експертів, то загальний обсяг роботи вимірюється мільйонами годин на рік. Саме тому зростає інтерес до можливостей штучного інтелекту як інструмента, який міг би зменшити таке навантаження. Будь-який процес рецензування наукової праці зводиться до трьох основних питань: чи є дослідження новим, чи коректними є отримані результати та чи додає робота вагомий інтелектуальний внесок у відповідну сферу знань. У кращому випадку технології штучного інтелекту можуть більш-менш успішно визначати рівень новизни, порівнюючи рукописи з наявною базою знань. Однак оцінка коректності та інтелектуальної цінності дослідження потребує глибокого контексту і часто пов'язана з суб'єктивними судженнями, що робить завдання значно складнішим. Джейкобсон застерігає: алгоритми навчаються на даних, які вже містять певні неточності й помилки, тому ймовірність упереджень дуже висока. Крім того, існує ризик, що система ігноруватиме роботи, які виходять за межі усталених підходів, натомість надаючи перевагу тим, що розвивають уже добре відомі напрямки. Це може посилити так званий «груповий ефект», коли інноваційні ідеї не отримують належної уваги. Щоб уникнути таких проблем, автор пропонує не замінювати людей автоматизованими рішеннями, а звернутись до гібридної моделі: статті оцінюють рецензенти, але паралельно ті самі рукописи проходять перевірку штучним інтелектом. Порівняння результатів дозволить з'ясувати, в яких галузях збіг між оцінками людей і алгоритмів може бути досить високим, а де навпаки — різниця виявиться суттєвою. Лише після такого тестування можна говорити про поступове розширення ролі технологій. Ключовий висновок полягає в тому, що системи ШІ самі мають пройти своєрідне «рецензування». Наразі немає доказів їхньої стабільної роботи без значних похибок і упереджень, тому їхнє застосування в офіційному процесі рецензування слід відтермінувати. Майбутнє науки може виграти від технологічної підтримки, однак це відбудеться лише за умови, що надійність таких інструментів буде перевірена так само суворо, як і будь-яке інше дослідницьке нововведення.

Детальніше: <https://qrpage.net/qr/iN8SU>, <https://arxiv.org/>

Фото: pixabay.com

4. Наукові заходи

ІНДЕКСАЦІЯ ЗБІРНИКІВ КОНФЕРЕНЦІЙ У SCOPUS

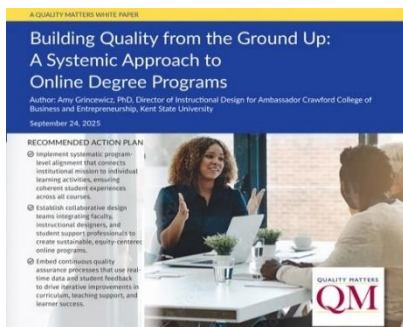

25 вересня 2025 року відбувся вебінар «Індексація збірників конференцій у Scopus: вимоги та стандарти наукової якості». Він став площадкою для обговорення процедур і критеріїв включення збірників матеріалів конференцій до наукометричної бази даних Scopus. Було розглянуто наступні ключові питання: які критерії відбору застосовуються для збірників тез; які редакційні та технічні вимоги потрібно виконати організаторам конференцій; як правильно підготувати метадані та забезпечити належний рівень наукової якості; які типові помилки перешкоджають індексації у Scopus та як їх уникнути; які можливості відкриває індексація для авторів, організаторів конференцій та наукових установ. Організатори: Бібліотека КПІ, Elsevier.

Детальніше: https://t.me/kpi_library/4735, <https://qrcode.net/qr/JyKwv>

Фото: організатори

СИСТЕМНИЙ ПІДХІД ДО ОНЛАЙН-ПРОГРАМ ЗДОБУТТЯ СТУПЕНЯ

30 вересня 2025 року відбудеться вебінар «Побудова якості з нуля: системний підхід до онлайн-програм здобуття ступеня». Він покликаний поінформувати учасників про те, як найбільш ефективно можна формувати освітні програми для підтримки онлайн-навчання. Планується обговорити наступні питання: загальні підходи та принципи розробки онлайн-програм за допомогою науково обґрунтованої рамки системної якості; всебічний аналіз сучасної літератури та практики дослідження інформації; чотири основні принципи сертифікації програм управління якістю: розробка програм, підтримка викладання, підтримка учнів, успішність; створення найкращого трансформаційного навчального досвіду; стратегії, засновані на доказах, для побудови узгоджених навчальних програм; розвиток партнерства викладачів; інклюзивні системи підтримки онлайн-спільнот; практичні поради щодо створення онлайн-програм для отримання ступеня, які не просто надають контент, але й створюють основу для лідерства. Організатор - Quality Matters.

Детальніше: <https://qrcode.net/qr/mJIHd>, <https://qrcode.net/qr/WdNhW>

Фото: організатори

ЯК ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ФОРМУЄ ЛЮДСЬКЕ ПІЗНАННЯ ТА ПЕДАГОГІКУ

У вересні 2025 року стартувала серія лекцій з питань розвитку штучного інтелекту та вищої освіти. Вона націлена на підтримку урядових структур та інституцій системи вищої освіти у їхній діяльності з цифрової трансформації, зміцнення академічної свободи, етики, доброчесності та інклюзії. Шість тематичних подій охоплюють широку проблематику впливу штучного інтелекту на вищу освіту та внеску університетів у розвиток ШІ. Заплановані наступні лекції: «Штучний інтелект та знання: напруженість між спільним благом та комерціалізацією» (роль штучного інтелекту у формуванні доступу до знань та володіння ними, відповідальність вищої освіти за збереження знань як суспільного блага) (15 жовтня 2025 року); «Геополітика штучного інтелекту: які наслідки ШІ матиме для вищої освіти» (динаміка підходів до контролю та управління, розвиток штучного інтелекту та дослідження, як університети можуть сприяти різноманітності, рівності та міжнародній співпраці) (25 листопада 2025 року); «Етика та стандарти ШІ: баланс між універсальністю та різноманітністю» (суперечності між глобальними рамками ШІ та різноманітними академічними та культурними цінностями) (12 грудня 2025 року); «Екологічний слід ШІ» (вплив технологій ШІ на екологію, роль університетів у розвитку відповідальних сталих інновацій) (дата уточнюється); «Вища освіта як каталізатор ШІ: нарощування потенціалу, розвиток досліджень та етичне управління» (як університети можуть формувати майбутнє ШІ через розвиток талантів, міждисциплінарні дослідження та лідерство) (дата уточнюється). Організатори: ЮНЕСКО, Міжнародна асоціація університетів.

Детальніше: <https://qrpage.net/qr/iOrEf>

Фото: ЮНЕСКО

ВЕБІНАРИ ВІД EURASHE У ВЕРЕСНІ–ЖОВТНІ 2025 РОКУ

У вересні–жовтні 2025 року в онлайн-форматі відбудеться серія вебінарів з розвитку вищої освіти. Заходи будуть присвячені питанням створення інноваційного освітнього простору за активної участі студентів. Заплановані заходи: «Переосмислення навчального середовища для захопливого досвіду» (будуть представлені новітні дослідження щодо використання віртуальної та розширеної реальності у системі вищої освіти, а також надані приклади успішного створення занурених освітніх середовищ у кампусах) (29 вересня 2025 року); «Вебінар для членів EURASHE» (переваги участі у мережі - від спільного формування освітньої політики до партнерств

і професійного розвитку) (3 жовтня 2025 року); «Залучайтеся та навчайтеся» (презентація рамкової моделі оцінювання громадянської активності студентів у ЗВО) (6 жовтня 2025 року). Організатор - Європейська асоціація вищої освіти прикладного спрямування (EURASHE).

Детальніше: <https://qrcode.net/q/bqH4T>, <https://qrcode.net/q/5MEUL>, <https://qrcode.net/q/3QRkq>, <https://qrcode.net/q/3sV5d>

Фото: організатор

ВАРТОВІ ІНФОРМАЦІЇ: ПІДГОТОВКА БІБЛІОТЕК ДО КІБЕРЗАГРОЗ

14 жовтня 2025 року відбудеться вебінар «Вартові інформації: підготовка бібліотек до кіберзагроз – саміт з безпеки SNSI». Захід покликаний надати бібліотекарям та співробітникам, відповідальним у бібліотеках за захист даних, інформацію про кіберзагрози. Слухачі дізнаються про різноманітні форми кібератак, а також про стратегію і тактику

проактивних дій щодо попередження кібератак, й протидії ним, які мають здійснювати академічні бібліотеки, розглянуть конкретні приклади такої успішної роботи. Організатори: Choice, Ініціатива безпеки наукових мереж (SNSI).

Детальніше: <https://qrcode.net/q/Hxz89>

Фото: організатори

ГАРМОНІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ОСВІТИ УКРАЇНИ З ЄВРОПЕЙСЬКИМ ОСВІТНІМ ПРОСТОРОМ: ДОСЯГНЕННЯ, ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

30 жовтня 2025 року відбудеться міжнародна науково-практична онлайн-конференція «Гармонізація системи освіти України з європейським освітнім простором: досягнення, виклики та перспективи». Вона стане площадкою для обговорення стратегічних напрямів інтеграції системи освіти України в європейський освітній простір. Планується розглянути наступні

питання: досягнення і виклики у процесі гармонізації освітньої політики; забезпечення доступності освіти; розвиток цифрових та інноваційних рішень; розширення міжнародного співробітництва. Обговорення відбуватиметься у рамках наступних тематичних секцій: «Гармонізація освітньої політики України з європейським освітнім простором»; «Забезпечення безперервності та доступності освіти в умовах війни»; «Цифрова трансформація освіти та інноваційні підходи до навчання»; «Аналітичне забезпечення та управлінські

рішення в системі освіти»; «Освітня інтеграція українських здобувачів освіти за кордоном»; «Міжнародна співпраця у сфері освіти і науки»; «Освіта як драйвер повоєнного відновлення та сталого розвитку України». Організатори: ДНУ «Інститут освітньої аналітики».

Детальніше: <https://qrpage.net/qr/2dYJ0>, <https://qrpage.net/qr/GaJtG>,
<https://qrpage.net/qr/64h1T>

Фото: організатори

ЗМІНИ У НАВЧАЛЬНІЙ ПРОГРАМІ ТА БІБЛІОТЕЧНА СТРАТЕГІЯ

30 жовтня 2025 року відбудеться вебінар «Зміни у навчальній програмі та бібліотечна стратегія: аналітика нових тенденцій у вищій освіті». Захід покликаний поінформувати слухачів про те, як академічні бібліотеки можуть бути у курсі зміни потреб в освітніх послугах та навчальних програмах, щоб підтримувати сучасне якісне навчання та інституційні пріоритети.

Планується обговорити, як сучасні університети розширюють академічні пропозиції, щоб забезпечувати для своїх випускників кращі кар'єрні шляхи та найактуальніші дослідницькі напрямки, як цю діяльність можуть підтримувати бібліотеки, щоб залишатися важливими партнерами у навчанні та дослідженнях, як бібліотеки можуть керувати й розвивати власні колекції, як найкраще здійснювати цифрові трансформації, як узгоджувати бібліотечні послуги з мінливими інституційними пріоритетами, як експертне кураторство та стратегії, засновані на даних, можуть допомогти бібліотеці формувати академічне майбутнє. Організатори: Choice, Clarivate.

Детальніше: <https://qrpage.net/qr/7E4xH>

Фото: скріншот

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА АВТОМАТИЗАЦІЯ – 2025

30-31 жовтня 2025 року в онлайн-форматі відбудеться міжнародна науково-практична конференція «Інформаційні технології і автоматизація – 2025». Вона стане площадкою для обговорення широкого кола проблем, пов'язаних з розвитком ІКТ й автоматизацією різноманітних процесів в освіті, соціальній сфері та на виробництві. Планується

розглянути наступні питання: математичне та комп'ютерне моделювання складних процесів; управління, обробка та захист інформації; автоматизація та управління технологічними процесами; нові інформаційні технології освіти; проектування інформаційних систем та програмних комплексів; комп'ютерні

телекомунікаційні мережі та технології; штучний інтелект та автоматизація робототехнічних систем; комп'ютерні ігри та WEB-дизайн; бібліометрика; інформатизація навчального, наукового, дослідницького процесів; інформаційні технології у медицині; 3D моделювання та 3D друк. Організатори: Міністерство освіти та науки України, Одеський національний технологічний університет, Вінницький національний технічний університет, Інститут комп'ютерної інженерії, автоматизації, робототехніки та програмування ім.П.Н. Платонова.

Детальніше: <https://ontu.edu.ua/itia>, <https://qrpage.net/qr/pYk99>

Фото: скріншот

ГЕОІНТЕГРАЦІЯ: НАУКА, ТЕХНОЛОГІЇ ТА ДОВКІЛЛЯ

11-12 листопада 2025 року в онлайн-форматі відбудеться всеукраїнська науково-практична конференція «Геоінтеграція: наука, технології та довкілля». Вона покликана привернути увагу до наукових та прикладних аспектів геоінтеграції у сфері науки, технологій та охорони навколишнього середовища. Планується обговорити наступні питання:

проблеми комплексного розвитку мінерально-сировинної бази ядерної енергетики України; геохімія природного середовища, геохімія техногенезу, радіогеохімія, геоекологія; фізико-хімічні проблеми поводження з радіоактивними і токсичними відходами; науково-технологічні аспекти радіаційної та екологічної безпеки; засоби виявлення, оцінювання та зменшення негативних екологічних наслідків, спричинених діяльністю гірничодобувної галузі та паливо-енергетичного сектору. Організатори: Державна установа «Інститут геохімії навколишнього середовища Національної академії наук України» та Рада молодих вчених ДУ «ІГНС НАН України».

Детальніше:, <https://qrpage.net/qr/o5LFi>, <https://qrpage.net/qr/cai2o>, <https://qrpage.net/qr/b044U>

Фото: організатори

ВІКІПЕДІЯ ТА ВІКІПРОЄКТИ У ФОКУСІ ДОСЛІДЖЕНЬ

15 листопада 2025 року у змішаному форматі відбудеться міжнародна науково-практична конференція «Вікіпедія та вікіпроекти у фокусі досліджень». Захід покликаний об'єднати вітчизняних та зарубіжних дослідників, які вивчають Вікіпедію у контексті України. Планується обговорити наступні питання: методи дослідження Вікіпедії

та вікіпроектів; якість, повнота та достовірність інформації у

Вікіпедії та вікіпроектах; технічні інновації та інструменти у Вікіпедії; Вікіпедія у контексті медійної та інформаційної екосистеми; спільнота Вікіпедії та вікіпроектів; Вікіпедія та освітні технології й педагогіка; історичні дослідження та захист культурної спадщини із Вікіпедією. Організатори: Громадська організація «Вікімедіа Україна», ДУ «Київський авіаційний інститут», Харківський національний університет радіоелектроніки.

Детальніше: <https://qrpage.net/qr/cWcMD>, <https://qrpage.net/qr/oXdQQ>

Фото: скріншот

Дякуємо Вам за підписку на дайджест інформаційних матеріалів НРАТ.

Він створюється в рамках реалізації проекту Національного репозитарію академічних текстів, який фінансується Міністерством освіти і науки України. Цільова аудиторія - науковці, освітяни, інноватори, здобувачі вищої освіти, автори і редактори наукових фахових видань, прихильники відкритої науки та відкритого доступу.

У щоденному режимі ця інформація оприлюднюється на офіційному вебпорталі Нацрепозитарію та сторінках НРАТ у соціальних мережах:

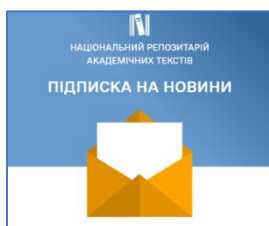

<https://nrat.ukrintei.ua/category/usi-novyny-na-portali/>, <https://nrat.ukrintei.ua/category/naukovi-zahody/>

https://www.facebook.com/groups/578991159108587/?sorting_setting=CHRONOLOGICAL

<https://t.me/NationalRepository>

<https://invite.viber.com/?g2=AQBNMJ1iDNPI403rQ2x%2FeMt0spQltYQzEroTVETPdJlh2K97EhrByGTLtwG%2FP70p>

Усі бажаючі можуть оформити підписку на повідомлення про події, документи і заходи, які публікуються на ресурсах Нацрепозитарію. Для цього на головній сторінці вебпорталу у сервісі «підписка» достатньо обрати зручну періодичність повідомлень (щодня або раз на тиждень) та цільову спрямованість (науковцям, освітянам, інноваторам).

Детальніше: <https://nrat.ukrintei.ua/newsletter-list/>, <https://nrat.ukrintei.ua>